

Učestalost primarnih malignih tumora konjunktive

A. Bobić–Radovanović

Institut za očne bolesti, Klinički centar Srbije, Beograd

Kratak sadržaj

U radu se analizira učestalost najčešćih primarnih malignih tumora vežnjače – skvamocelularnog karcinoma i malignog melanoma i promene registrovane u poslednjih 15 godina. Analizirano je ukupno 75 slučajeva skvamocelularnog karcinoma vežnjače (37 konsekutivnih novih slučajeva lečenih i histološki verifikovanih u petogodišnjem periodu 1990.–94. godine i 38 slučajeva registrovanih na isti način u petogodišnjem periodu 2000.–04. godine). Broj novih slučajeva registrovanih na Institutu za očne bolesti KCS u Beogradu praktično je isti u oba petogodišnja perioda. Analizirano je ukupno 77 slučajeva malignog melanoma vežnjače (61 bolesnik registrovan u 23–ogodišnjem periodu od 1970.–92. godine i 16 konsekutivnih novih slučajeva lečenih i histološki verifikovanih u petogodišnjem periodu od 2000.–04. godine). Prosečan broj slučajeva registrovanih na Institutu za očne bolesti porastao je u poslednje tri decenije sa 2,7 na 3,2 godišnje, što bi govorilo za blag porast incidence.

Ključne reči: Maligni tumori vežnjače – skvamocelularni karcinom – maligni melanom – incidenca.

Kao i sve primarne tumore sluzokoža i tumore konjunktive možemo teorijski podeliti na tri velike grupe, na benigne, premaligne i maligne.

Kada govorimo o primarnim malignim tumorima konjunktive prvenstveno mislimo na skvamocelularni karcinom konjunktive, tumor porekla epitelnih ćelija i maligni melanom konjunktive, tumor porekla pigmentnih ćelija.

Skvamocelularni karcinom

Skvamocelularni karcinom konjunktive se klasično opisuje kao prominentna, dobro vaskularizovana lezija često sa sekundarnim promenama na površini, obično na konjunktivi bulbosa u predelu limbusa kod starijih osoba češće muškog pola.

Na našem Institutu je u poslednjih pet godina, od 2000. do 2004. godine histopatološkim pregledom dijagnostikovano 38 novih slučajeva skvamocelularnog karcinoma konjunktive, što je prosečno 7,6 novoobolelih godišnje. Obolelo je neznatno više žena, njih 20, no muškaraca, njih 18. Oboleli su bili starosti od 46 do 89 godina, prosečno 68,8 godina. Prosečna starost obolelih žena i muškaraca bila je praktično ista: žena 69, a muškaraca 68,5 godina.

Deset godina ranije, u petogodišnjem periodu od 1990. do 1994. godine na našem Institutu dijagnostikovano je 37 novih slučajeva skvamocelularnog karcinoma konjunktive, što je prosečno 7,4 novoobolela godišnje. Bilo je više obolelih muškaraca – 21, no žena –

16. Starost obolelih se kretala od 34 do 87 godina, prosečno 66,1 godinu. Žene su prosečno bile starije od muškaraca: 69,3 prema 63,7 godina.

Poređenjem ova dva perioda uočavamo da se ukupan broj novoobolelih praktično nije menjao u poslednjih petnaest godina. Ako sadašnje stanje uporedimo sa nalazom od pre četvrt veka² (period od 1976. do 1985. godine), kada je za deset godina registrovano 66 novoobolelih, tj 6,6 novih slučajeva godišnje može se konstatovati blag porast broja obolelih.

U poslednjih desetak godina može se zapaziti blag pad broja obolelih muškaraca sa 21 na 18, i blag porast broja obolelih žena sa 16 na 20, što je dovelo do značajne promena odnosa polova među obolelima. Dok se klasično navodi da 2/3 do 3/4 obolelih čine muškarci², mi čak imamo i neznatno više obolelih žena no muškaraca.

Prosečna starost novoobolelih se malo povećala u poslednjih desetak godina, prvenstveno zahvaljujući povećanju prosečne starosti obolelih muškaraca.

Maligni melanom

Maligni melanom konjunktive se klasično opisuje kao prominentna, dobro vaskularizovana lezija glatke površine, različitog stepena pigmentovanosti, najčešće na konjunktivi bulbosa u predelu limbusa kod starijih osoba bele rase¹.

Na našem Institutu je u poslednjih pet godina, od 2000. do 2004. godine histopatološkim pregledom dijagnostikovano 16 novih slučajeva malignog melano-

ma konjunktive, prosečno 3,2 nova slučaja godišnje. Bilo je 9 novoobolelih muškaraca i 7 žena. Oboleli su bili starosti od 19 do 88 godina, prosečno 53,5 godina. Bolest je najčešće dijagnostikovana u sedmoj deceniji života. Jedna četvrtina novoobolelih bila je mlađa od 40 godina, a više od polovine bilo je starije od 60 godina.

U dvadesettrogodišnjem periodu od 1970. do 1992. godine na našem Institutu je registrovan 61 nov slučaj obolevanja od malignog melanoma konjunktive, što je prosečno 2,7 novoobolelih godišnje¹. Bilo je 24 obolela muškarca i 37 obolelih žena. Novooboleli su bili starosti od 12 do 88 godina, prosečno 52,95 godina. Bolest je najčešće dijagnostikovana u šestoj deceniji života. Jedna petina novoobolelih je bila mlađa od 40 godina, a jedna trećina starija od 60 godina.

Poređenjem posmatranih perioda može se uočiti tendencija blagog porasta broja novih slučajeva malignog melanoma konjunktive godišnje, promena strukture obolelih prema polu, sa porastom učešća muškaraca u ukupnom broju obolelih i raslojavanje obolelih prema uzrastu na grupu mladih od 40 i grupu starijih od 60 godina.

Vidimo da su primarni maligni tumori konjunktive stalno prisutna, ali retka oboljenja. Broj registrovanih novoobolelih je mali da bi se donosili zaključci na nivou dokazane, statističke značajnosti, ali se uočeno svakako može prihvatiti kao tendencija vredna pažnje i daljeg proučavanja i kao koristan orijentir u praktičnom radu.

Zaključak

Pri izvođenju zaključaka, s jedne strane moramo imati u vidu da analiziramo podatke jedine oftalmopatološke laboratorije i jedine oftalmoonkološke službe u zemlji kojoj se po pravilu, ako ne na samom početku, a ono u nekom trenutku u toku bolesti obrati apsolutno najveći broj obolelih od primarnog malignog tumora konjunktive kod nas, a s druge strane da se tokom poslednjih petnaestak godina zbog poznatih društvenih prilika kod nas, značajno menjala populacija koja gravitira ovoj službi. Ipak, iznete podatke možemo smatrati dobrim pokazateljem stanja učestalosti malignih tumora konjunktive kod nas. Broj bolesnika lečenih na Insitutu za očne bolesti u Beogradu od skvamocelularnog karcinoma vežnjače nije se menjao u poslednjih 15 godina. Na isti način analizirana učestalost malignog melanoma vežnjače ukazuje na blag porast incidence.

Literatura

1. Latković Z., Begić V.: *Tumori vežnjače*. Savremeno u oftalmologiji, (1986); 3:119–127.
2. Bobić–Radovanović A.: *Izučavanje kliničkih, histoloških i epidemioloških karakteristika malignog melanoma konjunktive*. Doktorska disertacija. Medicinski fakultet. Beograd. 1994.

Clinical report

Acta Ophthalmologica 2006; 32: 27–28

UDK 617.711–006.04–031–039.4

Incidence of malignant tumours of the conjunctiva

A. Bobić–Radovanović

Institute of Ophthalmology, Clinical Centre of Serbia, Belgrade

Abstract

Incidence of primary malignant tumours of the conjunctiva – squamous cell carcinoma and malignant melanoma – and changes noticed in the last 15 years were analyzed. Two 5–year periods (1990.–94. and 2000.–04.) were compared with a total of 75 cases of squamous cell carcinoma histologically diagnosed and treated at the Institute of ophthalmology in Belgrade. In the same way, recent data on malignant melanoma of the conjunctiva (years 2000.–2004. – 16 consecutive new cases) were compared to those from a previous extensive study (1970.–1992 – 61 cases). Number of patients with squamous cell carcinoma per year did not change in the last 15 years, while the incidence of malignant melanoma of the conjunctiva slightly increased.

Key words: Conjunctiva – malignant tumours – squamous cell carcinoma –malignant melanoma – incidence.